

Klepton

AUTOBIOGRAFIJA

ERIK KLEPTON

Preveo
Dejan Cukić

Laguna

Naslov originala

Eric Clapton

CLAPTON: THE AUTOBIOGRAPHY

Copyright © 2007 by E. C. Music Limited

This translation published by arrangement with The Doubleday Broadway Publishing Group, a division of Random House, Inc.

All rights reserved.

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Front cover photography © Norman Watson

Back cover photography © Robert Minkin

*Mojoj baki Rouz Ameliji Klap,
mojoj voljenoj ženi Meliji
i mojoj deci Rut, Džuli, Eli i Sofi*

Odrastanje

• _____

• _____

Uranom detinjstvu, sa šest ili sedam godina, počeo sam da osećam da se razlikujem od drugih. Možda je to bilo zbog načina na koji se o meni govorilo, kao da nisam prisutan. Moja porodica je živela u malenoj kući broj 1 u Ulici Grin u Ripliju, oblast Sari, koja je vodila ka selu Grin. Zgrada je pripadala delu nekada ispunjenom sirotinjskim kućama i bila podeljena na četiri prostorije: dve skućene spavaće sobe na spratu i malu dnevnu sobu i kuhinju u prizemlju. Toalet je bio napolju, u šupi od talasastog lima u dnu dvorišta. Nismo imali kadu, samo veliki cinčani lavor koji je bio okačen na vratima. Ne sećam se da sam ga ikada koristio.

Dva puta nedeljno moja mama je punila vodom jedan manji lavor i prala me sunderom, a nedeljom po podne išao sam na pravo kupanje kod tetke Odri, sestre mog oca, koja je živela u novom stanu u glavnoj ulici. Živeo sam s mamom i tatom, koji su spavali u većoj od spavaćih soba, s pogledom na Grin, i bratom Adrijanom koji je imao sobu pozadi. Ja sam spavao na poljskom krevetu, nekada s roditeljima, a nekada u prizemlju, zavisno od toga da li smo imali goste. Kuća nije imala struje pa je bila ispunjena stalnim šumom lampi na gas. Danas me zapanjuje i pomisao da su nekada čitave porodice živele u tim malim kućama.

Mama je imala šest sestara: Nel, Elsi, Reni, Flosi, Ket i Filis, i dva brata, Džoa i Džeka. Nije bilo neobično da se nedeljom dve ili tri njihove porodice pojave kod nas. Razmenjivali bi tračeve i prepričavali najsvežije događaje iz svog života. U skučenosti naše kuće ti razgovori odvijali su se preda mnom kao da sam nevidljiv, uz razmenu šapata među sestrama. Kuća je bila ispunjena tajnama. Ipak, pažljivo slušajući te razgovore polako sam počeo, deo po deo, da slažem sliku i shvatam da su se tajne uglavnom odnosile na mene. Kada je jednog dana jedna od tetki upitala: „Imaš li vesti od njegove majke?“, sinulo mi je da je Adrijan govorio istinu kada me je u šali nazivao „malim kopiletom“.

Ovo saznanje imalo je traumatičan uticaj na mene, jer u vreme kada sam rođen, marta 1945. godine, vanbračna deca bila su posebno obeležena, uprkos činjenici da je, uz toliko američkih vojnika i vazduhoplovaca koji su prolazili kroz Englesku, ta pojava bila prilično uobičajena. To se posebno odnosilo na radničke porodice kao što je bila naša, koje su živeći u malim seoskim zajednicama malo znale o luksuzu privatnosti. Zbog toga sam postao prilično zbunjen svojim položajem, jer se pored duboke ljubavi koju sam osećao prema porodici pojavila i sumnja da bih u maleckom mestu kao što je Ripli mogao da predstavljam izvor stalne sramote koju će oni uvek iznova nekome morati da objašnjavaju.

Istina koju sam na kraju saznao bila je da su moji roditelji Rouz i Džek u stvari bili moji baka i deka, dok mi je Adrijan bio ujak. Patriša, Rouzina ćerka iz prvog braka bila je moja prava majka, preko koje sam dobio prezime Klepton. Sredinom dvadesetih godina prošlog veka, Rouz Mičel, kako se tada zvala, sreća je Redžinalda Sesila Kleptona, poznatijeg kao Reks, i zaljubila se u tog žustrog i naočitog oficirskog sina obrazovanog u Oksfordu. Venčali su se 1927. uz veliko protivljenje njegovih roditelja što se Reks vezuje s nekim iz niže klase. Svadba je održana nekoliko nedelja nakon što je Rouz rodila njihovo prvo

dete, mog ujaka Adrijana. Skučili su se u Vokingu, ali, nažalost, bio je to kratkotrajan brak jer je Reks 1932. umro od tuberkuloze, tri godine posle rođenja Patriše, njihovog drugog deteta.

Rouzino srce bilo je slomljeno. Vratila se u Ripli i prošlo je čitavih deset godina pre nego što se ponovo udala, posle dugog udvaranja Džeka Klapa, majstora gipsara. Venčali su se 1942. godine, a Džek koji je iz detinjstva vukao tešku povredu noge i zato bio oslobođen vojske, postao je očuh Adrijanu i Patriši. Tokom 1944. Ripli, kao i mnogi drugi gradići na jugu Engleske, bio je preplavljen trupama iz Sjedinjenih Američkih Država i Kanade. U jednom trenutku petnaestogodišnja Pet imala je kratkotrajnu vezu s kanadskim vazduhoplovcem Edvardom Frajerom, stacioniranim u blizini. Upoznali su se na igranci na kojoj je on kao član vojnog orkestra svirao klavir. Ispostavilo se da je Edvard bio oženjen, pa je, kada je otkrila da je ostala u drugom stanju, morala da se sama snalazi. Rouz i Džek uzeli su je pod svoje okrilje i ja sam u tajnosti rođen u manjoj spavaćoj sobi naše kuće 30. marta 1945. godine. Čim je postalo moguće, kada sam imao dve godine, Pet je napustila Ripli i moji deda i baka su me odgajali kao sopstveno dete. Dobio sam ime Erik, ali svi su me tada zvali Rik.

Rouz je bila sitna žena, tamne kose i oštih, prefinjenih crta lica s karakterističnim šiljatim nosom, poznatim u porodici kao „nos Mičelovih“, koji je nasledila od svog oca Džeka Mičela. Njene fotografije iz vremena kada je bila mlada žena svedoče da je bila veoma zgodna, prava lepotica među svojim sestrama. Međutim, negde početkom rata, sa samo trideset godina morala je da se podvrgne operaciji zbog ozbiljnih problema s nepcem. Tokom operacije došlo je do prekida struje, što je za posledicu imalo odustajanje od zahvata i Rouz je ostala s velikim ožiljkom, kao da joj je deo levog obraza bio izdubljen. To je učinilo da se ona zauvek ispuni izvesnom smetenošću. U pesmi „Not Dark Yet“, Dilan je napisao da „iza svakog prelepog lica stoji neka vrsta bola“. Kod Rouz, njena patnja je učinila da postane

veoma topla osoba, spremna da duboko saoseća s drugima u njihovim nedoumicama. Tokom najvećeg dela mog odrastanja ona je predstavljala središnju tačku u mom životu.

Džek, drugi Rouzin muž i ljubav njenog života, bio je četiri godine mlađi od nje. Stidljiv ali naočit muškarac, visok, skladne i snažne građe, podsećao je pomalo na filmsku zvezdu Lija Marvina. Uživao je pušći cigare koje je sam motao od jakog tamnog duvana zvanog „crna lepotica“. Bio je strog, na način na koji su to bili svi očevi tog vremena, ali i dobar i nežan prema meni, posebno tokom najranijih godina. Ipak, u našem odnosu nije bilo mnogo fizičkog dodira, jer su svi muškarci u našoj porodici retko otvoreno pokazivali naklonost i toplinu. Verovatno je to smatrano znakom slabosti. Džek je zarađivao za život kao gipsar, radeći za mesnog građevinskog preduzimača. Savladao je i zanat drvodelje i zidara, tako da je stvarno mogao sam da napravi čitavu kuću.

Kao izuzetno savestan čovek, jakih radnih navika, Džek je tokom čitavog mog detinjstva donosio u kuću sigurnu platu. Iako smo se mogli smatrati siromašnima, retko smo oskudevali u osnovnim stvarima. Ako bismo ponekad zapali u škripac, Rouz je odlazila kod drugih ljudi da čisti i sprema kuću ili da radi pola radnog vremena u obližnjoj fabrici za flaširanje gaziranih pića kao što su limunada, oranžada ili krem-soda. Kada sam malo odrastao i sâm sam tamo radio za vreme vikenda, pomažući u lepljenju etiketa ili isporuci, i tako zarađivao džeparac. Fabrika je izgledala kao iz nekog Dikensovog romana; podsećala je na popravni dom, s pacovima koji trče unaokolo i opasnim pit bul terijerom zaključanim da ne bi napadao posetioce.

U vreme kada sam rođen, Ripli, danas više nalik na predgrađe, bio je duboka unutrašnjost. Bila je to tipična mala seoska zajednica u kojoj se većina stanovnika bavila poljoprivredom, a ako nisi pazio šta pričaš ubrzo su svi znali sve o tebi. Zato je bilo važno pristojno se ponašati. Glavni trgovinski centar bio je obližnji Gildford, mada je i Ripli imao svoje prodavnice. Tu su

bile dve mesare, Konizbijeva i Rasova, i dve pekare, Velerova i Kolinsova, zatim bakalnica Džeka Ričardsona, Grinova novinarica, Nouksova gvoždara, radnja s ribom i krompiričima i pet pabova. *King and Olliers* bila je prodavnica s galanterijom u kojoj sam dobio svoj prvi par dugačkih pantalona, a služila je i kao pošta. Imali smo i kovača kod koga su dolazili na potkivanje svi konji s okolnih farmi.

Svako mesto imalo je svoju poslastičarnicu, a našu su vodile dve starovremenske sestre, gospođice Fars. Mi klinci bismo ušli, zvono bi se oglasilo *ding-dong* i jedna od njih krenula bi iz zadnjeg dela radnje da usluži posetioce, tako sporo da smo imali vremena da džepove napunimo slatkišima sve dok nas pomeranje teške zavese ne bi upozorilo na njen dolazak. Koristeći otvoreni porodični račun ja bih obično kupovao dva pakovanja lizalica ili nekoliko bombona zvanih „leteći tanjiri“, i potom išetao džepova punih slatkih tableta horliks ili ovaltin, koje su postale uzrok mojih prvih zavisnosti.

Uprkos činjenici da je, sve u svemu, Ripli bio sasvim veselo mesto za odrastanje, život mi je zagorčavalo saznanje o mom poreklu. Posledica je bilo povlačenje u sebe. Činilo se kao da u okviru moje porodice postoje neke čvrste odluke kako da se odnose prema mom slučaju, ali meni one nisu poverene. Bio sam svedok zaveta tajnosti koji je postojao u kući – „Ne govorimo o onome što se dogodilo“ – a stroga patrijarhalna disciplina sprečavala me je da postavljam bilo kakva pitanja. Kada se setim tog vremena, shvatam da članovi moje porodice nisu imali pojma kako da mi objasne moje postojanje. To je stvaralo osećaj krivice koji ih je činio svesnima sopstvenih nedostataka, čime bi se donekle mogle opravdati ljutnja i neprijatnost koje je moje prisustvo izazivalo u gotovo svakom od njih. Vezao sam se, stoga, za našeg psa, crnog labradora zvanog Princ, a sebe proizveo u izmišljenog junaka po imenu Džoni Malingo. Džoni je bio uglađen, vragolast, svetski čovek/dečak koji je gazio svakog ko bi mu se našao na putu. Bežao sam u lik Džonija svaki

put kada bi mi bilo preterano teško i nisam izlazio sve dok oluja ne prođe. Takođe sam stvorio izmišljenog prijatelja po imenu Bušbranč, konjića koji me je pratio na svakom koraku. Ponekad bi se Džoni na čudesan način pretvarao u kauboja, penjao na Bušbrančeva leđa i zajedno bi odjahali u zalazak sunca. U isto vreme počeo sam opsesivno da slikam. Prvo što me je opčinilo bile su – pite. U selu Grin bilo je uobičajeno da dolazi čovek gurajući ručna kolica s vrućim pitama. Uvek sam voleo pite, jer ih je Rouz izvrsno spremala, pa sam napravio stotine crteža na kojima su bili pitadžija i njegovi proizvodi. Onda sam se okrenuo precrtavanju stripova.

Pošto sam bio nezakonito dete, Rouz u Džek su osećali obavezu da me razmazu. Džek mi je često pravio igračke. Sećam se predivnog mača i štita koje mi je ručno izradio. Bili su predmet velike ljubomore ostale dece u kraju. Rouz mi je kupovala sve stripove koje sam pozeleo. Činilo se da sam svakog dana dobijao drugi strip, uvek *The Topper*, ili *The Dandy*, *The Eagle* i *The Beano*. Posebno sam voleo *Bash Street Kids* i nikada mi ne bi promaklo da se promenio crtač i kapa Lorda Snutija dobila drugačiji oblik. Tokom godina precrtao sam bezbrojne crteže iz tih stripova – kauboje i Indijance, Rimljane, gladijatore i vite-zove u oklopima. Ponekad u školi nisam ništa drugo ni radio, pa je postalo uobičajeno da sve moje sveske budu ispunjene isključivo crtežima.

Moje obrazovanje započelo je kada sam imao pet godina, u osnovnoj školi Engleske crkve u Ripliju, smeštenoj u kamenoj zgradi pored same crkve. Preko puta se nalazila Većnica u kojoj sam pohađao nedeljnu školu i gde sam prvi put čuo mnoge divne crkvene pesme od kojih mi je omiljena bila „Jesus Bids Us Shine“ [„Isus nas poziva da sijamo“]. U početku sam bio srećan u školi. Većina dece koja su živela u blizini krenula su u školu u isto vreme. Ipak, kada mi je sinulo da je to samo početak dugog puta, počeo je da me obuzima užas. Osećaj nesigurnosti koji sam nosio od kuće učinio je da zamrzim školu. Želeo sam da

budem neprimetan, što me je sprečavalo da učestvujem u bilo kakvoj vrsti nadmetanja. Plašio sam se svega što bi me moglo izdvojiti i pribaviti mi neželjenu pažnju.

Imao sam osećaj da me u školu šalju samo da bi me udaljili od kuće, pa sam postajao veoma ozlojeđen. Jedan mladi nastavnik, gospodin Porter, bio je istinski zainteresovan da otkrije posebne sklonosti i talente učenika i, uopšte, da nas bolje upozna. Kad god je to pokušao sa mnom, postao bih izuzetno odbojan. Upro bih u njega pogled s krajnjom mržnjom koju sam mogao da skupim, dok me na kraju nije odbacio zbog „tupavog bezobrazluka“. Ne krivim ga sada. Slično sam se ophodio prema svakome ko je predstavljao autoritet. Likovno je bilo jedini predmet u kojem sam zaista uživao, mada sam dobio nagradu i za sviranje kompozicije „Greensleeves“ na svirali, prvom instrumentu koji sam naučio da sviram.

Direktor škole bio je gospodin Dikson, Škotlandanin sa žbunom riđe kose na glavi. Imao sam malo posla s njim sve dok, kao devetogodišnjak, nisam bio pozvan u kancelariju zbog nepristojnog predloga koji sam uputio jednoj devojčici. Naime, dok sam se igrao pronašao sam u travi primerak pornografskog štiva iz nečije kućne radinosti. Bila je to knjižica napravljena od grubo spojenih papira s prilično amaterskim crtežima genitalija i kucanim tekstom punim reči koje su mi bile potpuno nepoznate. To je probudilo moju radoznalost, jer do tada nisam imao nikakvog seksualnog obrazovanja i sasvim sigurno nikada nisam video ženski polni organ. U stvari, nisam baš bio načisto da li se dečaci tu razlikuju od devojčica sve dok mi ova knjiga nije pala šaka.

Kada sam se oporavio od zaprepašćenja, odlučio sam da saznam više o devojčicama. Bilo me je suviše sramota da se obratim nekoj od drugarica koje sam poznavao iz škole, ali u razredu se pojavila nova devojčica, što je značilo sezonu slobodnog lova na nju. Sudbina je htela da joj u učionici odrede da sedi baš ispred mene, pa sam jednog jutra skupio hrabrost i,

bez ikakve predstave šta te reči zaista znače, zapitao je: „Hoćeš da se kresnemo?“ Pogledala me je zapanjeno jer joj očigledno nije bilo jasno o čemu govorim, ali tokom odmora otrčala je do drugih devojčica i raspitala se. Posle ručka našao sam se u direktorovoj kancelariji gde sam, posle kraćeg ispitivanja i iznuđenog obećanja da ću se izviniti, dobio šest jakih udaraca po turu. Izašao sam uplakan, a čitav događaj imao je grozan uticaj na mene, pa sam polnost od tada vezivao za kaznu, sramotu i neprijatnost, a ta osećanja obojiće moj seksualni život za mnogo godina.

U izvesnom smislu ipak sam bio veoma srećno dete. Koliko god da su se u kući događale zbunjujuće stvari i dinamika koju je bilo teško razumeti, van nje, u prirodi, postojao je čitav svet iz mašte u kojem sam živio sa svojim drugarima. Gaj, Stjuart i Gordon bili su moji najbolji prijatelji, a svi smo živeli u istom redu kuća Ulice Grin. Ne znam da li su znali istinu o mom poreklu, ali ne verujem da bi im nešto značilo i da jesu. Za njih ja sam bio „El Kapitan“, ponekad skraćeno „El“, ali uglavnom „Rik“. Kada bi se škola završila, sve vreme smo bili napolju na svojim biciklima.

Svoj prvi bicikl nazvao sam Džejms. Poklonio mi ga je Džek pošto sam ga gnjavio da mi da trijumf palm bič, kakav je on vozio, s kombinacijom metalik ljubičastocrvene i krem boje. Bio je to za moje pojmove savršen bicikl. Ipak, pošto je posredi bio model za odrasle i nije rađen u dečjoj varijanti, dobio sam Džejmsa. Iako su boje bile iste, to nikako nije bila prava stvar, pa koliko god da sam se trudio da pokažem zahvalnost, bio sam suštinski razočaran i to se verovatno videlo. Ipak, nisam dozvolio da padnem. Uz male prepravke, skidanje blatobrana i stavljanje drugačijih guma (onih za vožnju po blatu), pretvorio sam ga u ono što zovemo „terenac“.

Posle škole sastali bismo se na ulici i odlučili kuda ćemo se uputiti. Leti smo obično odlazili do reke Vej, odmah izvan sela. Svi su odlazili tamo, i deca i odrasli, a posebno privlačno bilo

je mesto gde se nalazila brana. S jedne strane voda je bila prilično duboka i tu nam nije bilo dozvoljeno kupanje (proteklih godina dvoje klinaca se udavilo na tom mestu), ali tamo gde se brana spuštala u plićak i ličila na nekakav vodopad, postojala su ispućenja s barama sa svake strane, gde je bilo bezbedno za kupanje i igranje u blatu. Malo dalje reka se širila, ponovo postajala duboka i pretvarala se u odlično mesto za pecanje gde sam se i naučio toj veštini.

Rouz mi je kupila štap za pecanje iz kataloga. Bio je to jeftin, veoma prost štap od bambusa, zelene boje, s ručkom od plute i pravim, pričvršćenim kalemom, ali ja sam ga zavoleo od prvog dana. Tako je počela moja opsesija priborom za pecanje. Voleo sam samo da gledam u taj štap i verovatno sam se njime igrao isto onoliko koliko sam stvarno pecao. Kao mamac uglavnom smo koristili hleb, a pošto smo pecali blizu pravih, odraslih pecaroša morali smo da budemo veoma pažljivi da im ne zasmetamo. Najviše čemu smo obično mogli da se nadamo bilo je da uhvatimo neku krkušu, ali jednog nezaboravnog dana uspeo sam da ulovim prilično veliku žutoperku od nekoliko kilograma. Jedan iskusni pecaroš je išao uz obalu i prokomentarisao: „Pristojnu ribu si uhvatio, momče.“ Bio sam van sebe od sreće.

Kada nismo bili na reci odlazili smo ka Maljama. To je bio naziv za šume iza sela Grin, gde smo se upuštali u ozbiljno igranje kauboja i Indijanaca, ili Nemaca i Engleza. Stvorili smo tamo sopstveno bojno polje kod Some, kopajući rovove dovoljno duboke da se u njima moglo stajati i pucati. Delovi šume bili su toliko gusti i puni štipavice da se u njima lako moglo izgubiti, pa smo im davali imena kao „Zabranjeni grad“ ili „Izgubljeni svet“. Kada sam bio mali, nisam se usuđivao da zađem u izgubljeni svet bez nekog od starijih dečaka ili čitavog društva, jer sam zaista verovao da se nikada ne bih vratio. Tamo sam se prvi put susreo sa zmijom. Usred neke igre začuo sam šum. Pogledao sam dole i video kako mi šarka dugačka više od metra

prolazi između nogu. Potpuno sam se skamenio. Nikada pre toga nisam video zmiju, ali Rouz je bila toliko užasnuta njima da je svoj strah prenela na mene. Toliko sam se isprepadao da sam još dugo imao košmare.

Ponekad, dok mi je bilo deset ili jedanaest godina, u Maljama smo se igrali „trke za poljupcima“, što su bile retke prilike kada su se devojčice uključivale u našu zabavu. Pravila su bila takva da je njima bilo dato vreme da se sakriju, a mi smo ih potom tražili. Kada bi neka devojčica bila otkrivena, morala je za nagradu da pokloni poljubac. U igri s većim ulozima, otkrivene devojčice skidale su svoje gaćice. Ipak, sve u svemu, zazirali smo od devojčica. Delovale su nam suzdržano i kao da su imale neku čudnu moć, a pored toga pokazivale su malo interesovanja za nas, usmeravajući svoju pažnju na tipove koji su bili više kul, kao Erik Bizli, koji je uvek bio spreman za prepad i prvi se u Ripliju ošišao moderno kratko.* Moje opisano iskustvo s pornografijom svakako je ostavilo utisak da će svako udvaranje devojci dovesti do nekakve odmazde, pa nisam ni imao nameru da budem kažnjavan svakog drugog dana.

Subotom ujutru dobar deo nas imao je običaj da ide u Gildford u bioskop omladinskog kluba *ABC*, što je bilo pravo zadovoljstvo. Gledali bismo te neverovatno napete serijale kao što su *Betmen*, *Flaš Gordon* i *Hopalong Kasidi*, ili komičare poput Čarlija Čaplina. U tim prilikama uvek je postojao i voditelj koji je ohrabrivao publiku da učestvuje u nagradnim igrama ili takmičenjima u pevanju ili oponašanju. Užasavao sam se toga i sve sam redovno izbegavao. Ipak, ni mi nismo bili baš anđeli. Kada bi se svetlo ugasio, vadili smo svoje pračke i zasipali platno projektilima.

Ranih pedesetih tipična večernja zabava za klince iz Riplija bilo je sedenje na autobuskoj stanici i posmatranje saobraćaja u uzaludnoj nadi da će proći nekakva sportska kola. Jednom

* Engl.: *crew cut* – frizura karakteristična za američku omladinu pedesetih godina. (Prim. prev.)

u šest meseci mogli smo da vidimo neki aston martin ili ferari i to bi nam ulepšalo život. Bili smo željni uzbuđenja, a ništa nije tako uzbudljivo kao kršenje zakona... u okviru razumnih granica. Odlazili bismo ponekad u krađu jabuka na imanju Dansboro, što je predstavljalo značajnu pustolovinu jer je vlasnica bila filmska zvezda Florens Dezmund, pa smo ponekad viđali njene čuvene goste kako prolaze Grinom. Jednom sam tako dobio autogram od Tajrona Pauera. Uzbuđenje su povećavali i dobri izgledi da ćemo biti uhvaćeni jer su čuvari obično krstarili svuda unaokolo.

U drugim prilikama išli smo u krađe po radnjama u Kobamu ili Vokingu, uglavnom uzimajući glupe sitnice, kao što su kravate ili maramice, ili smo se prepuštali nadmetanju u vandalizmu. Ušli bismo, na primer, u voz iz Gildforda koji je stajao na svim malim lokalnim stanicama, odabrali u njemu prazan kupe i između dve stanice – lokalni vozovi nisu imali hodnike – potpuno ga demolirali. Razbijali smo ogledala, cepali mape sa zidova, džepnim noževima kidali mreže za prtljag, sekli na tanke trake presvlake na sedištima, a onda urlajući od smeha istrčavali na narednoj stanici. Činjenica da smo bili svesni da činimo nešto loše, a da smo to ipak radili i uspevali da se izvučemo, veoma nam je podizala adrenalin. Naravno, da smo bili uhvaćeni završili bismo u popravnom domu, ali to se, začudo, nikada nije dogodilo.

Pušenje je tih dana bilo važan obred na putu ka zrelosti, pa su nam povremeno u ruke padale i cigarete. Sećam se da sam se, kada sam imao dvanaest godina, dokopao kutije cigareta du morije i bio posebno zaintrigiran njihovim pakovanjem. Zbog tamnocrvene kutije i srebrnasto izukrštanih motiva, delovale su prefinjeno i nekako za odrasle. Rouz me je ili videla da pušim, ili pronašla kutiju u džepu, pa me je odvojila nasamo i rekla: „U redu, ako hoćeš da pušiš, hajde onda zajedno da zapalimo. Videćemo da li si to zaista u stanju.“ Upalila je jednu od du morije cigareta i ja sam je stavio u usta i pućnuo. „Ne, ne, ne!“,

rekla je, „Uvuci, uvuci! To nije pušenje!“ Nisam je razumeo dok nije kazala: „Udahni dim, udahni!“ Pokušao sam i toliko mi je pozlilo da nisam ponovo pušio sve dok nisam napunio dvadeset jednu godinu.

Nikako nisam voleo nešto što je bilo veoma omiljeno među decom – tučnjavu. Plašio sam se nasilja i bola. U Ripliju su postojale dve porodice koje je trebalo izbegavati, Masters i Hil, obe veoma grube. Mastersi su bili moji rođaci, deca moje tetke Nel, izuzetne žene koja je patila od tikova izazvanih Turetovim sindromom, ali su je u to vreme jednostavno smatrali malo ekscentričnom. Njen govor bio je često prekidano rečima „jebo“ i „Edi“, tako da je kod nas dolazila govoreći: „Zdravo Rik, jebo Edi. Da li ti je mama tu, jebo Edi?“ Do krajnosti sam je obožavao. Njen muž Čarli bio je dvaput krupniji od nje i sav prekriven tetovažama, a imali su četrnaest sinova, braću Masters koja su bila opasna i uvek u nekakvoj nevolji. Hilovi su takođe bili sve sami dečaci, njih desetorica, i smatrani su seoskim nevaljalcima. Oni su bili moji glavni neprijatelji. Uvek sam se plašio da će me braća Hil prebiti, pa sam se, kad god bi se ostrvili na mene, žalio rođacima Mastersima, nadajući se da ću ih pokrenuti na osvetu. Ipak, uglavnom sam se trudio da se klonim i jednih i drugih.

Muzika je za mene od najranijih dana igrala važnu ulogu, jer je u vreme pre televizije predstavljala značajan deo opšteg društvenog života. Subotom uveče većina odraslih okupila bi se u *Klubu Britanske legije* da piju, puše i slušaju lokalne zabavljače poput Sida Perina [Sid Perrin], sjajnog pab-pevača moćnog glasa u stilu Marija Lance,* a njegovo pevanje širilo bi se ulicom gde smo mi sedeli s limunadama i kutijama grickalica. Drugi mesni muzičar bio je Buler Kolijer [Buller Collier], koji je živio u poslednjoj kući s naše strane ulice i imao običaj da sedi

* Mario Lanza – američki tenor i filmski glumac, veoma popularan ali i osporavan od strane kritike. (Prim. prev.)

ispred svojih vrata i svira klavirsku harmoniku. Voleo sam da ga gledam, ne samo zbog zvuka koji je razvlačio iz te kutije, već i zbog njenog izgleda – bila je crveno-crna i svetluca.

Ipak, najviše sam slušao klavir jer je Rouz volela da ga svira. U mojim najranijim sećanjima svirala je harmonijum ili malu organu, ali kasnije je nabavila pijanino. Uz njega je i pevala, uglavnom standarde kao „Now Is the Hour“, popularni hit Grejsi Filds [Gracie Fields], zatim „I Walk Beside You“ i „Bless This House“ Džozefa Loka [Joseph Locke], omiljenog pevača u našoj kući i prvog koji me je opčinio zvukom svog glasa. Do mojih prvih pokušaja pevanja došlo je na stepenicama koje su vodile ka spavaćim sobama. Tu sam pronašao mesto koje je imalo odjek, pa sam sedeo, pevao popularne balade i zvučalo mi je kao da sam na ploči.

Dobar deo muzikalnih gena koje sam nasledio dolazio je od Rouzine porodice, Mičelovih. Deda Mičel, njen otac, sjajan krupan čovek, mada pomalo pijanica i ženskaroš, svirao je ne samo harmoniku nego i violinu i družio se sa čuvenim lokalnim sviračem po imenu Džek Taunsend [Jack Townshend], koji je svirao gitaru, ćemane i igrao spuns.* Zajedno su izvodili tradicionalnu narodnu muziku. Deda je živio u Njuark lejnu, odmah iza ugla od nas, i bio je važna figura društvenog života u mestu, posebno u vreme žetve jer je posedovao traktor. Bio je pomalo čudan i ne baš prijateljski nastrojen, a kad god bismo ujka Adrijan i ja išli da ga posetimo, sedeo je u svojoj fotelji, najčešće sasvim pijan.

Kao što je bio slučaj s fabrikom za flaširanje *Stesfield*, i kod njega je bilo nečeg tako dikensovskog. Često smo ga posećivali i gledajući ga kako svira violinu došao sam na pomisao da bih i sam mogao da pokušam. Činilo se tako prirodnim i jednostavnim. Moji su odnekud nabavili neku staru violinu i očekivalo se da ću naučiti da sviram samo gledajući i slušajući dedu, ali imao sam tek deset godina i ne mnogo strpljenja. Sve što sam

* Engl.: *spoons* – brza kartaroška igra, omiljena kod dece. (Prim. prev.)

uspeo da izvučem bila je škripa i buka. Uopšte nisam uspevao da savladam instrument (do tada sam svirao jedino frulu) i brzo sam odustao.

Ujka Adrijan, koji je živeo s nama dok sam bio mali, bio je izuzetna ličnost i imao je veliki uticaj na moj život. Kako sam odgajan u ubeđenju da mi je on brat, nastavio sam da ga tako doživljavam i nakon što sam saznao naš pravi odnos. Adrijan je bio zaluden modom i brzim kolima, a stalno je menjao automobile marke ford kortina, obično dvobojne – boja breskve, bledožuta ili nešto tome nalik – unutrašnjosti presvučene krznom i lažnom leopardovom kožom, ukrašene maskotama. Kada se nije motao oko svojih kola, ulepšavao ih i poboljšavao im karakteristike, veoma brzo ih je vozio, ponekad i uništavao. Adrijan je bio ateista opsednut naučnom fantastikom, imao je orman pun knjiga Ajzaka Asimova, Kurta Vonegata i drugih zaista dobrih stvari.

Moj ujak je bio i pronalazač, ali većina njegovih izuma bila je usredsređena na oblast domaćinstva, kao što je bio njegov jedinstveni „držač za sirće“. Osećao je strast prema sirćetu i stavljao ga je u sve, čak i na krem od vanile. Kod Rouz je to izazivalo negodovanje i na kraju zabranu. Zato je Adrijan napravio tajni držač za sirće, koji se sastojao od plastične boce skrivene ispod miške i cevi koja je odatle prolazila niz njegov rukav. Na taj način mogao je da pređe rukom preko tanjira i, neprimetno pritiskajući bočicu, poškropi sirće po svemu što je jeo.

Takođe je bio veoma muzikalan. Svirao je usnu harmoniku i bio sjajan plesač. Voleo je džiterbag* i u tome bio odličan; prizor je bio zadivljujući jer je Adrijan imao veoma dugačku kosu koju je održavao koristeći tone ulja. Kad bi se razigrao, kosa bi mu prekrila lice i izgledao je kao nekakvo morsko čudovište. Imao je gramofon u svojoj sobi i puštao mi ploče džez muzike koje je voleo, kao Stena Kentona [Stan Kenton], braću Dorsi [Dorsey] ili Benija Gudmana [Benny Goodman]. Činilo mi se

* Engl.: *jitterbug* – vrsta plesa usko povezana sa svingom. (Prim. prev.)

da je to nekakva odmetnička muzika i osećao sam kako polako prihvatam njenu poruku.

Veći deo muzike koju sam upoznao u ranom detinjstvu dolazio je s radija koji je neprekidno bio uključen u kući. Uvek sam smatrao blagoslovom što sam rođen u vreme koje je muzički bilo tako bogato i raznoliko. Program koji su svi bez izuzetka slušali zvao se „Dvosmerni porodični izbor“ [„Two-Way Family Favourites“]. Bila je to emisija uživo koja je povezivala britanske vojnike stacionirane u Nemačkoj s njihovim porodicama kod kuće. Počinjala je nedeljom u podne, baš kada su svi sedali za ručak. Rouz je uvek spremala izuzetan nedeljni ručak s telećim pečenjem, sosom, krompirom, graškom i šargarepom, uz jorkširski puding i krem od vanile; i dok je svirala ta neverovatna muzika, bila je to prava gozba za sva čula. Slušali smo čitavu paletu najrazličitije muzike – operne arije, klasična dela, rokenrol, džez i pop. Bilo je sasvim uobičajeno da posle Gaja Mičela [Guy Mitchell], koji bi otpevao nešto kao „She Wears Red Feathers«, čujemo big bend Stena Kentona, zatim igračku numeru Viktora Silvestera [Victor Sylvester], pa pop pesmu Dejvida Vitfilda [David Whitfield], ariju iz Pućinijeve [Giacomo Puccini] opere „La Boheme“, a ako sam imao sreće – i Hendlovu [Georg Friedrich Händel] „Muziku na vodi“, jednu od mojih omiljenih kompozicija. Voleo sam svaku muziku koja snažno izražava osećanja.

Subotom ujutru slušao sam emisiju „Dečji izbor“ koju je vodio neverovatni Čika Mak [Uncle Mac]. Posadio bih se pored radija u devet sati i čekao signal, a zatim najavu: „Devet sati subotom ujutru znači da je na redu 'Dečji izbor'“, posle čega je sledila špica, prašteća orkestarska numera zvana „Puffing Billy“, a onda bi sâm Čika Mak rekao: „Zdravo, deco, širom zemlje, ja sam Čika Mak. Dobro vam jutro svima.“ Zatim bi počeo da pušta izuzetan izbor muzike, vezujući dečje pesmice kao što su „Teddy Bear's Picnic“, ili „Nellie the Elephant“, s novitetima kao što je „Runaway Train“, ili folk pesmama kao „The Big Rock

Candy Mountain“. Povremeno je puštao i ponešto sa sasvim drugog kraja muzičkog spektra, kao Čaka Berija [Chuck Berry] kako peva „Memphis Tennessee“, što me je pogodilo kao udar groma kad sam ga čuo.

Jedne subote Čika Mak je pustio pesmu „Whooping and Hollering“, koju su izvodili Soni Teri [Sonny Terry] i Brauni Makgi [Brownie McGhee]. Na njoj je Soni Teri naizmenično svirao usnu harmoniku i podvriskivao falsetom, brzo i u savršenom ritmu, dok ga je Brauni pratio furioznim pasažima na gitari. Pretpostavljam da je element novotarije uticao na Čika Maka da pusti ovu pesmu, ali mene je ona presekla kao nožem i od tada više nikad nisam propustio emisiju „Dečji izbor“, da mi slučajno ne promakne ako je ponovo pusti. A on je to, kao na smenu, redovno i činio.

Muzika je za mene postala melem i naučio sam da je upijam čitavim svojim bićem. Otkrio sam da tako mogu da otklonim sav osećaj straha i zbunjenosti koji sam imao u vezi sa svojom porodicom. To je posebno došlo do izražaja 1954. godine, kada sam imao devet godina, kada se iznenada ponovo pojavila moja majka. U to vreme bila je udata za kanadskog vojnika Frenka Makdonalda i dovela je sa sobom dvoje male dece – mog šestogodišnjeg polubrata Brajana i moju jednogodišnju polusestru Šeril. Otišli smo da dočekamo moju majku koja je stigla brodom u Sautempton. Niz brodske stepenice sišla je ta veoma raskošna, harizmatična žena, kestenjaste kose visoko podignute po najnovijoj modi. Bila je veoma lepa, mada je u njenom izgledu bilo nekakve hladnoće i oštine. Sišla je s broda natovarena skupim poklonima koje joj je muž Frenk poslao iz Koreje gde je bio stacioniran tokom rata. Svi smo dobili svilene košulje s izvezenim zmajevima, lakirane kutije i slične stvari.

Iako sam tada već znao istinu o njoj, čega su Rouz i Džek bili svesni, kada smo stigli kući niko ništa nije rekao, sve dok se jedne večeri, kada smo svi sedeli u dnevnoj sobi naše male kuće, nisam izlanuo gledajući u Pet: „Mogu li sada da te zovem

’mama?’“ U tom užasno neprijatnom trenutku u sobi je zavladao nepodnošljiva napetost. Skrivena istina konačno je izašla na videlo. Onda je ona veoma ljubazno odgovorila: „Mislim da je najbolje da posle svega što su za tebe učinili, Rouz i Džeka i dalje zoveš mamom i tatom“ – i u tom trenutku osetio sam se potpuno odbačenim.

Iako sam pokušao da prihvatim i razumem šta mi je govorila, to je bilo van mog domašaja. Očekivao sam da će me uzeti u ruke i odvesti nekud daleko, odakle je već došla. Moje razočaranje bilo je nepodnošljivo i gotovo istog trenutka pretvorilo se u mržnju i bes. Ubrzo je situacija svima postala teška. Postao sam nabusit i povučen, odbacujući svačiju nežnost, kao što sam osećao da sam i sâm bio odbačen. Jedina osoba koja je uspevala da dopre do mene bila je tetka Odri, Džekova sestra. Bio sam njen mezimac i dolazila je jednom nedeljno, donosila mi igračke i slatkiše i nežno pokušavala da me oraspoloži. Najčešće sam i prema njoj bio grub i surovo se ponašao, ali duboko u sebi bio sam joj zahvalan za ljubav i pažnju koju mi je davala.

Situaciju nije nimalo olakšala činjenica da je Pet ostala s nama dobar deo te godine, a za to vreme je, da bi se izbegla neprijatna objašnjenja, u javnosti predstavljana kao moja „sestra“. Pošto su dolazila iz inostranstva i govorila s kanadskim akcentom, prema njenoj deci se u našem malom mestu postupalo kao prema pravim zvezdama. Osećao sam da sam gurnut u stranu. Odbijao sam pažnju svog malog polubrata Brajana koji je trčkarao za mnom i stalno želeo da se igra s mojim drugovima. Jednog dana potpuno sam se razgoropadio i izleteo iz kuće na Ulicu Grin. Pet je pošla za mnom, ali ja sam se samo okrenuo i viknuo: „Voleo bih da se nikada nisi ovde pojavila! Voleo bih da odeš!“ – i u tom trenutku shvatio sam koliko je moj dotadašnji život bio idiličan. Sve je bilo jednostavno, samo ja i moji roditelji, iako sam znao da su mi oni u stvari baka i deka. Sva pažnja bila je meni posvećena, a u kući su vladale ljubav i harmonija.

S ovom novom zbrkom bilo mi je nemoguće da proniknem u sopstvena osećanja.

Događaji kod kuće imali su teške posledice u školi. S jedanaest godina učenik je u to vreme polagao ispite koji su se zvali „jedanaest plus“, kojima se određivalo kako će nastaviti školovanje. Oni s dobrim rezultatima išli su u gimnazije, a oni sa slabijim u druge srednje škole. Ispit je uvek bio u drugoj školi, što je značilo da su nas potrpali u autobuse i odvezli na nepoznato mesto gde smo tokom jednog dana imali test za testom. Propao sam na svima. Bio sam toliko prestravljen okolinom, nesiguran i uplašen da jednostavno nisam bio u stanju da odgovaram. Rezultati su mi bili bedni. Nisam se posebno brinuo zbog toga jer odlazak u gimnaziju, bilo u Gildford, bilo u Voking, značio bi odvajanje od mojih prijatelja, od kojih nijedan nije imao akademskih ambicija. Bili su obdareni za sport i gajili izvesnu dozu prezira prema školovanju. Što se tiče Džeka i Rouz, ako su i bili razočarani, nisu to ničim pokazali.

Tako sam se obreo u srednjoj školi svetog Bida u Sendu,* susednom selu gde sam zaista počeo da doživljavam značajna životna otkrića. Bilo je leto 1956. i Elvis je bio na vrhu svih top-lista. U školi sam upoznao momka koji je bio pridošlica u Ripliju. Zvao se Džon Konstantin. Dolazio je iz dobrostojeće porodice srednje klase koja je živela na kraju sela, a počeli smo da se družimo jer smo bili tako različiti od ostalih. Nijedan se nije baš uklapao u sredinu. Dok su se svi ostali zanimali za fudbal i kriket, mi smo pratili modne trendove i kupovali gramofonske ploče na 78 obrtaja, zbog čega su nas prezirali i podsmevali nam se. U školi smo bili poznati kao „Blesani“. Često sam odlazio kod njega kući, a njegovi roditelji su imali *radiogram* – kombinaciju radija i gramofona. Tada sam ga prvi put video. Džon je imao primerak ploče „Hound Dog“, Elvisovog hita koji smo puštali bezbroj puta zaredom. Bilo je nečeg neodoljivog u toj muzici; osim toga, izvodio ju je momak ne mnogo stariji

* St. Bede's Secondary Modern School. (Prim. prev.)

od nas, ali za koga se činilo da potpuno upravlja sopstvenom sudbinom, o čemu mi nismo mogli ni da sanjamo.

Naredne godine dobio sam svoj prvi gramofon danset, a prva ploča koju sam kupio bila je „When“ grupe *Kalin Twins*, hit s vrha top-liste koji sam čuo na radiju. Posle toga kupio sam i svoj prvi album, „The 'Chirping' Crickets“ Badija Holija [Buddy Holly] i njegove grupe *The Crickets*, a zatim i muziku iz filma „Visoko društvo“.* Porodica Konstantin bila je ujedno jedina od meni poznatih u Ripliju koja je posedovala televizor. Uvek smo gledali „Nedeljom uveče u londonskom *Paladijumu*“, prvi šou koji je dovodio i američke izvođače, nadmoćne u svakom pogledu. U školi sam kao nagradu (za urednost, od svih stvari!), dobio knjigu o Americi i bio sam njom posebno opsednut. Jedne noći gost emisije bio je Badi Holi. Osetio sam se kao u raju. Tu sam prvi put video gitaru fender. Džeri Li Luis [Jerry Lee Lewis] je pevao „Great Balls of Fire“, a njegov basista je imao fender presižn. Taj bas mi je izgledao kao instrument iz dalekog svemira i rekao sam sebi: „Ovo je budućnost. To je ono što želim!“ Iznenada sam shvatio da se nalazim u selu koje se nikada neće promeniti, a da sam na televiziji video nešto iz budućnosti. Hteo sam tamo.

Nastavnik likovnog u školi u Sendu, gospodin Svon, počeo je da prepoznaje u meni nešto vredno, da posedujem dar za umetnost, i prilično se potrudio da mi pomogne. Predavao je i krasnopis pa je prva stvar koju me je naučio bilo pisanje tuš-perom. Pomalo sam se plašio gospodina Svona jer je bio poznat kao zahtevan i vrlo strog, ali prema meni je bio izuzetno dobar, što je imalo izvesnog uticaja. I tako, kada je došlo vreme za novi ispit, „trinaest plus“, osmišljen za učenike koji nisu dobro prošli na prethodnom, odlučio sam da se zaista potrudim jer sam osećao da nešto dugujem gospodinu Svonu zbog njegove ljubaznosti. Ishod je bio takav da sam, uz malo tuđe

* „High Society“ – mjuzikl s Bingom Krozbiijem, Frenkom Sinatrom i Grejs Keli u glavnim ulogama. (Prim. prev.)

zbog napuštanja prijatelja, prošao na ispitu i, s trinaest godina, prešao u školu u Holifildu.*

Holifild je predstavljao značajnu promenu za mene. Dobio sam povlasticu za autobus i svakog dana putovao *Zelenom linijom* pola sata od Riplija, da bih išao u školu s ljudima koje nikada ranije nisam sreo. Bilo mi je teško prvih dana, posebno zbog starih prijatelja, znao sam da će se neki od njih polako udaljiti od mene. Istovremeno, bilo je i uzbudljivo jer sam osećao da sam najzad zakoračio u veliki svet. Škola u Holifildu, iako uobičajena srednja škola, razlikovala se po tome što je imala pripremno odeljenje Umetničkog fakulteta iz Kingstona. Mada smo učili uobičajene predmete, kao što su istorija, maternji jezik ili matematika, dva dana u nedelji posvećivali smo isključivo umetnosti. Crtali smo figure, mrtve prirode i radili s bojama ili glinom. Prvi put sam počeo da sijam osećajući kako u svakom pogledu napredujem krupnim koracima.

U očima svojih starih prijatelja ja sam napredovao u životu i, iako su donekle bili svesni da je to u redu, nisu mogli da odole a da me ne zadirkuju. Holifild je promenio moje poglede na svet. Bila je to mnogo življa sredina s više uzbudljivih ljudi. Nalazio se na samom pragu Londona, tako da smo često bežali s časova, išli u pabove ili do Kingstona da bismo u robnoj kući *Bentols* kupili nove ploče. Čuo sam toliko nove muzike u isto vreme. Počeo sam da istovremeno pratim folk scenu, džez iz Nju Orleansa i rokenrol i bio potpuno sluđen time.

Ljudi često tvrde da se živo sećaju gde su se nalazili kada je ubijen predsednik Kenedi. Ja to ne pamtim, ali zato se jasno sećam kako sam hodao školskim dvorištem onog dana kada je poginuo Badi Holi i osećanja koje je zavladao. Igralište se činilo kao groblje, niko nije mogao da govori, svi smo bili zaprepašćeni. Od svih muzičkih junaka tog vremena on je bio najpristupačniji, bio je pravi. Badi Holi nije bio glamurozna zvezda i nikada se nije tako ponašao. Bilo je jasno da je on pravi gitarista,

* Hollyfield Road School, Surbiton. (Prim. prev.)

a povrh svega nosio je naočari. Bio je jedan od nas. Njegova smrt ostavila je zapanjujući utisak na sve. Neki su tvrdili da je muzika tada umrla. Meni se činilo da je tek počela da cveta.

Umetničko odeljenje škole nalazilo se u odvojenoj zgradi, ne mnogo udaljenoj uz ulicu Sarbiton hil roud, pa smo u dane kada je na rasporedu bila umetnost pešice odlazili tamo s nastavnikom da bismo slikali mrtvu prirodu, vajali ili crtali. Na putu smo prolazili pored muzičke radnje *Bels*, prodavnice koja je na sebe skrenula pažnju nudeći odlične klavirske harmonike u vreme kada su one bile najpopularnije. Kada se sredinom pedesetih godina dogodio proboj skifl muzike, zahvaljujući Loniju Doneganu [Lonnie Donegan] i njegovim pesmama „Rock Island Line“ i „The Grand Coulee Dam“, *Bels* je promenio namenu i postao radnja s gitarama, pa sam uvek zastajao pored njihovog izloga i divio se instrumentima. Pošto je najveći deo muzike koju sam voleo bio izvođen na gitari, odlučio sam da naučim da je sviram i navaljivao sam na Rouz i Džeka da mi je kupe. Možda sam bio toliko dosadan da su to uradili samo da bi me učutkali, ali koji god da je bio razlog, jednog dana krenuli su sa mnom autobusom i platiti kaparu za instrument koji sam izdvojio kao gitaru svojih snova.

Odlučio sam se za gitaru marke *Hojer*, nemačke proizvodnje, koja je koštala oko dve funte. Bio je to neobičan instrument sličan španskoj gitari, ali s metalnim žicama. Bila je to čudna kombinacija i za početnika prilično bolna za sviranje. Naravno, to je predstavljalo manji problem, jer ja nisam umeo ni da naštimumem gitaru, a kamoli da je sviram. Nisam imao nikoga ko bi mogao da me pouči, pa sam rešio da budem samouk, što nije jednostavan zadatak.

Za početak, nisam očekivao da će gitara biti tako velika, gotovo moje visine. Kada mi je pošlo za rukom da je stavim u krilo, šakom nisam mogao da joj obuhvatim vrat i jedva sam bio u stanju da pritisakam žice, veoma visoko postavljene. Svirati gitaru činilo se nemogućim i realnost tog zaključka potpuno me

je savladala. S druge strane, bio sam neverovatno uzbuđen. U tom svetlucavom instrumentu bilo je nečeg devičanskog. Činio se kao deo opreme iz neke druge galaksije, tako veličanstven. I dok sam pokušavao da prebirem po njegovim žicama osećao sam se kao da zaista prelazim na teritoriju odraslih.

Prva pesma koju sam rešio da naučim da sviram bila je folk stvar zvana „Scarlet Ribbons“. Proslavio ju je Hari Belafonte [Harry Belafonte], ali ja sam čuo i verziju Džoša Vajta [Josh White] u bluz stilu. Naučio sam je isključivo po sluhu, svirajući uz ploču. Imao sam i mali prenosni magnetofon, moj ponos, *Grundigov* trakaš koji mi je Rouz poklonila za rođendan, tako da sam snimao svoje pokušaje i preslušavao ih sve dok ne bih zaključio da sam uspeo da savladam pesmu. Sve je bilo mnogo teže jer, kako sam kasnije otkrio, gitara nije bila baš dobra. Na skupljem instrumentu žice su bile postavljane nisko u odnosu na vrat i omogućavale lakši pokret prstiju, ali na jeftinoj, loše napravljenoj gitari, kako su išle ka kobilici podizale su se od vrata i to je sviranje činilo teškim i bolnim. Moj početak je bio izuzetno loš jer sam uza sve to uspeo da pokidam i jednu žicu tako da sam, u nedostatku rezervnih, izvesno vreme svirao sa samo pet žica.

Pohađanje škole u Holifildu pomoglo mi je i da proširim vidike u pogledu imidža jer sam imao priliku da upoznam zanimljive likove s vrlo jasnim predstavama o umetnosti i modi. Sve je počelo još u Ripliju kada sam imao dvanaest godina, s farmerkama, obavezno crnim, s trostrukim šavom sa strane, što je tada bilo poslednji krik mode. Zatim su došla odela u italijanskom stilu, s kratkim sakoima i pantalonama s nogavicama koje se sužavaju i nose uz šimi* cipele. Kao i većina ostalih porodica u Ripliju i mi smo uglavnom kupovali preko kataloga firmi kao što je bila *Litlvuds*, s tim što je Rouz uzimala na sebe dužnost da oblikuje i menja moje narudžbine. Sviranje gitare slagalo se s izgledom bitnika koji se pojavio negde sredinom mog školo-

* Engl.: *winkle-picker*. (Prim. prev.)

vanja u Holifildu. To je značilo – usko pripijene farmerke suženih nogavica, crni pulover koji se navlači preko glave, vojnička jakna ukrašena znakom „zabranite bombu“ i mokasine.

Jednog dana klećao sam ispred ogledala pretvarajući se da sviram uz ploču Džina Vinsenta [Gene Vincent] kada je jedan od mojih prijatelja prošao pored otvorenog prozora. Zastao je i pogledao me, a ja nikada neću zaboraviti neprijatnost koju sam osetio jer, iskreno govoreći, koliko me je vukla muzika, toliko me je privlačila i pomisao da postanem kao neko od ljudi koje sam viđao na televiziji. Ne kao engleske pop zvezde poput Klifa Ričarda [Cliff Richard], već kao Amerikanci – Badi Holi, Džeri Li Luis, Litl Ričard [Little Richard] ili Džin Vinsent. Znao sam da me nešto vuče i da neću biti u stanju da ostanem u Ripliju.

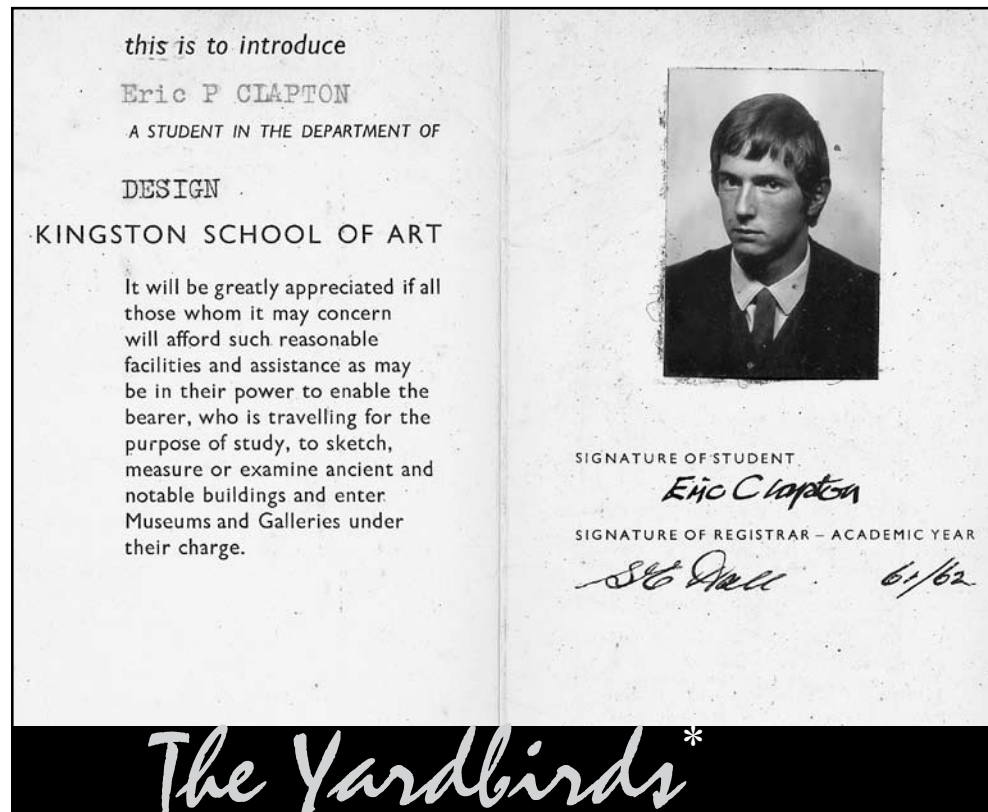
Iako još nisam uspevao da sviram gitaru, želeo sam da delujem kao neko ko zna šta radi, pa sam pokušavao da izgradim imidž na osnovu slike koju sam imao o tome kako bi trebalo da izgleda pravi trubadur. Nabavio sam mastiljavu olovku i na svojoj gitari krupnim slovima ispisao reči „LORD ERIK“, jer sam bio ubeđen da trubaduri rade takve stvari. Potom sam za gitaru vezao žicu koja mi je služila umesto kaiša i zamišljao kako s devojkom, takođe obučenom u stilu bitnika, u kafeu sviram folk muziku. Devojka se pojavila i na javi, u veoma lepom liku Dajane Kolman koja je takođe pohađala školu u Holifildu. Žive-la je u Kingstonu, a imali smo strasnu mada kratku vezu, jer kada se na vidiku promolio seks ja sam se uspaničio. Pre toga postali smo veoma bliski, provodili smo sate slušajući zajedno ploče u dnevnoj sobi njene majke. Moja karijera trubadura bila je veoma kratka. Izašli smo zajedno u kafe možda tri puta, sa sve „LORD ERIK“ gitarom – i oboma nam je bilo neprijatno. Meni jer sam bio suviše stidljiv da bih svirao, a njoj jer je tome morala da prisustvuje. Tada, upravo kada sam pomislio da sam naleteo na nepremostiv zid, pronašao sam drugu gitaru.

U Kingstonu je postojala neka vrsta buvljaka po kojem sam tumarao jedne subote, kad ugledah gitaru vrlo čudnog izgleda

okačenu na tezgi. Bila je akustična, ali veoma uskog tela, gotovo kao srednjovekovne engleske gitare, a na poledini je imala sliku nage žene. Intuicija mi je govorila da je dobra. Uzeo sam je, i iako nisam zasvirao da me neko ne bi čuo, delovala je savršeno, kao gitara iz snova. Odmah sam je kupio plativši dve funte i deset šilinga. Ne pitajte odakle mi novac, verovatno sam ga iskamčio od Rouz ili „pozajmio“ iz njene tašne. Ne sećam se tačno svojih finansijskih aranžmana u to vreme. Mislim da sam svake nedelje dobijao sasvim pristojan džeparac, ali, koliko god me bila sramota to da priznam, nije bilo neobično da svoj budžet povećavam na svaki dostupan način.

U to vreme savladao sam nešto od tehnike sviranja prstima* i na svojoj novoj gitari isprobao nekoliko folk pesama. U poređenju s prethodnom bila je veoma laka za sviranje. Telo joj je bilo malo i usko, s neuobičajeno širokim i ravnim vratom kao kod španske gitare. Žice su bile prilično razdvojene, tako da su prsti lako pronalazili svoje mesto, a vrat uzak čitavom dužinom, što je gitaru činilo krhkom, ali je omogućavalo da se s istom lakoćom svira i visoko, blizu tela. Ispostavilo se da je reč o gitari marke *Džordš Vošbern* [George Washburn], starom američkom instrumentu velike vrednosti, napravljenom u Čikagu u radionici koja gitare izrađuje od 1864. godine. Na zadnjoj strani njenog tela od palisandrovine neko je zalepio sliku obnažene lepotice i potom je prelakirao. Bilo bi izuzetno teško da se taj „ukras“ skine bez oštećenja drveta i strašno mi je išlo na nerve što je neko to mogao da uradi na ovako divnom instrumentu. Ali najzad sam imao pravu gitaru predviđenu za folk muziku. Sada bih možda mogao da postanem trubadur kakav sam mislio da mi je suđeno da budem.

* Engl.: *clawhammer* – „čekić u obliku kandže“, tehnika karakteristična za bendžo u kojoj je izraženiji pokret zgloba i ruke nego samih prstiju. (Prim. prev.)

* Ovaj dokument predstavlja

Erika P. Kleptona

studenta Odseka za dizajn

FAKULTETA UMETNOSTI U KINGSTONU

Bili bismo veoma zahvalni ako svi na koje bi se ovo moglo odnositi, u okviru svojih moći pruže pomoć i usluge vlasniku legitimacije koji putuje radi izučavanja, skiciranja, merenja i ispitivanja drevnih i značajnih građevina, ili mu omoguće ulaz u muzeje i galerije koji su u njihovoj nadležnosti.

POTPIS STUDENTA

POTPIS OVLAŠĆENOG LICA – AKADEMSKA GODINA